

Yabancı Dil Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması

Selen BİLGİNER HALEFOĞLU¹

Özet

Bu çalışmada, ilköğretim düzeyinde eğitim veren kurumlarda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin yabancı dil öğretimine yönelik tutumlarını ölçebilmek ve yabancı dil öğretimine bakış açılarını ortaya çıkarmak için uygulanabilir, geçerli ve güvenilir bir tutum ölçeği geliştirmek amaçlanmıştır. Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği, yabancı dil öğretimine yönelik tutumu ölçmek amacıyla, alandan uzmanların görüşlerine başvurularak hazırlanmış, 32 maddeden oluşan bir ölçektir. Beşli Likert ölçeği formatında hazırlanan ölçeğin geçerlilik güvenilirlik analizi için Münevver Şefik Fergar İlköğretim Okulu ve İbrahim Öktem İlköğretim Okulu'nda 2009-2010 öğretim yılında uygulanmıştır. Bu okullardan 7si yönetici ve 35i öğretmenlerden oluşan toplam 42 kişi araştırmaya dört hafta ara ile iki defa katılmıştır. Toplam 32 maddeden oluşan ölçeğin maddelerine ait ortalama puan, standart sapma değerleri, faktör analizi ve geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda 11 maddenin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Ortaya çıkan 21 maddelik ölçek yabancı dil öğretimine yönelik tutumları ölçmek için kullanıma hazır hale gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Öğretimi, Tutum, Ölçek, Geçerlilik-güvenirlik

Scale for Attitude Towards Foreign Language Teaching: A Scale Development Study

Abstract

In this study, it was aimed to develop an attitude scale to measure the attitudes of administrators and teachers working in primary education institutions towards foreign language teaching and to reveal the perspectives of educational administrators towards foreign language teaching. The Foreign Language Teaching Attitude Scale is a 32-item scale prepared by taking expert opinions to measure attitudes towards foreign language teaching. It was prepared in accordance with the five-point Likert scale. For the validity and reliability analysis of the scale, it was applied in İbrahim Öktem and Münevver Şefik Fergar Primary Schools in 2009-2010 academic year. A total of 42 people, including 7 administrators and 35 teachers from these schools, participated in the research twice. Mean score and standard deviation values, factor analysis, validity and reliability analyses were performed for the items of the scale consisting of 32 items in total. As a result of the analysis, it was decided to remove 11 items from the scale. The resulting 21-item scale was ready for use to measure attitudes towards foreign language teaching.

Key Words: Foreign Language Teaching, Attitude, Scale, Validity-reliability

Atf için: Bilginer Halefoğlu, S. (2023). Yabancı Dil Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Journal of English Language*, 1(1), 25-43.

¹ Öğr. Gör. Selen BİLGİNER HALEFOĞLU – Maltepe Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, selenhalefogu@maltepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2279-4433

Giriş

Teknoloji ve bilimdeki hızlı gelişme ve değişimler, günümüzde kültürlerarası etkileşimi geçmişten çok daha fazla etkilemekte ve dünya çapında üretilen bilgilere erişimi zorunlu kılmaktadır. Dünyanın farklı yerlerinde üretilen bilgilere ulaşmak ve bunları kullanmak, bilginin üretildiği toplumun dilini bilmeyi gerektirebilir. Ana dilin yanı sıra teknolojik açıdan gelişmiş toplumların dilini öğrenmek, özellikle gelişmekte olan ülke insanları için önemlidir. Günümüzde bilim ve iş dünyasında çalışan herkesin en az bir yabancı dil bilmesi gerekmektedir (Akyel, 2003).

Uluslararası mesafelerin kısalması ve karmaşıklaşan kişiler arası ilişkiler, dünyayı farklı milletlerden insanların daha kolay iletişim kurabileceği ve buluşabileceği küresel bir köye dönüştürdü. Bu küresel köyde kişiler arası iletişimi daha güçlü kılacak etkili bir yabancı dil öğretimine olan ihtiyaç arttı. Yabancı dil öğrenmek, özellikleri değişen dünyamızda kültürlerarası hoşgörüyü ve farklılıklara saygıyı geliştirmek için değerli bir araç haline almıştır (Can, 2006).

Yabancı dil derslerinin ülkemizde ilköğretim dördüncü sınıf seviyesinden başlayarak ilköğretimde beş yıl, orta öğretimde ise dört yıl boyunca zorunlu ders statüsünde verilmesine karşın, yükseköğretim seviyesine gelen öğrencilerin büyük çoğunluğunun zorunlu İngilizce dersleri muafiyet ya da yeterlilik sınavlarında başarılı olamadıklarını görmekteyiz. Dokuz yılda yaklaşık olarak sekiz yüz ders saati üzerinde İngilizce dersi almalarına rağmen orta düzeydeki bir yeterlilik sınavını bile geçemeyen öğrenciler, eğitim sistemimizde bazı sorunlar olduğunun göstergesidir.

Problem

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği'nin yedinci maddesi, tüm eğitim kurumlarında yabancı dil öğretimi uygulamasında dikkate alınması gereken hususları düzenlemektedir. Bu yönetmelik, zorunlu yabancı dil derslerinin dördüncü sınıftan itibaren ilkokul müfredatına dahil edilmesini, isteğe bağlı yabancı dil dersinin de dördüncü sınıftan itibaren müfredata dahil edilebileceğini öngörmektedir. Bu yönetmelikte ayrıca, gerektiğinde yabancı dil kurslarının okul saatleri dışında da ilkokullarda düzenlenebileceğini belirtilmektedir. Orta öğretim seviyesinde ise ilköğretimde öğretilen yabancı dilin devamı olacak şekilde bir yabancı dil dersinin ve kurulun uygun gördüğü okullarda da ikinci bir yabancı dil dersinin de müfredata dahil edilmesi önemi vurgulanmıştır (meb.gov.tr).

Bu bağlamda okullardaki yabancı dil ihtiyaçlarının belirlenmesi ve buna uygun programın oluşturulması okul yönetiminin görev ve sorumluluğundadır. Bu nedenle okul yönetiminin yabancı dil öğretimine yönelik tutumu oldukça önemlidir. Çünkü okulda yabancı dil öğretiminin önemsenme seviyesi, okul yöneticisinin bu konudaki tutumuyla doğru orantılıdır. 13 Ağustos 2009'da yapılan değişiklikle eğitim yöneticileri Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlediği yazılı sınavla seçilip atanmaya başlanmıştır (MEB Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atanma ve Yer Değiştirilmelerine İlişkin

Yönetmelik). Müdürler öğretmenler arasından atandığı için, hangi branştan olursa olsun ilköğretimde görev yapan tüm öğretmenlerin tutum ve görüşlerinin oldukça önemli olduğu bilinmektedir.

Amaç

Bu çalışmada, ilköğretim seviyesindeki kurumlarda görev yapmakta olan öğretmen ve yöneticilerin yabancı dil öğretimine yönelik tutumlarını ölçmek ve yabancı dil öğretimine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla, geçerli ve güvenilir bir tutum ölçeği geliştirmek amaçlanmaktadır.

Yöntem

32 maddeden oluşan Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği, yönetici ve öğretmenlerin yabancı dil öğretimine yönelik tutumlarını ölçmek için, uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış bir ölçektir. Beşli Likert ölçeği kullanılarak oluşturulan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini incelemek amacıyla 2009–2010 eğitim-öğretim yılında Münevver Şefik Fergar ve İbrahim Öktem ilköğretim okullarında uygulama çalışması yapılmıştır. İsmi geçen kurumlardan 35'i öğretmen, 7'si idareci, olmak üzere 42 kişi dört hafta arayla çalışmaya iki kez katılmıştır. Ölçeğin uygulanabilir duruma gelmesi için yapılan analiz sonucunda 11 maddenin ölçeğe dahil edilmemesine karar verilmiştir. Ölçeğin son hali 21 maddeden oluşmaktadır.

Evren - Örneklem

Çalışmanın evrenini İstanbul Anadolu Yakası'nda İlköğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem kolayda örneklem yöntemi ile tespit edilen iki ilköğretim okulundan oluşmaktadır. Çalışmanın yapıldığı okullar İbrahim Öktem İlköğretim Okulu ve Münevver Şefik Fergar İlköğretim Okulu'dur.

Bulgular

Araştırmacı tarafından geliştirilen yabancı dile yönelik tutum ölçeği, ilköğretim seviyesindeki kurumlarda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin yabancı dil öğretimine yönelik mevcut tutumlarını belirlemek amacıyla 42 kişilik bir örneklem üzerinde farklı zamanlarda iki kez uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların kişisel bilgilerini gösterir betimsel istatistikler

Değişken	Gruplar	f	%	Geçerli %	Kümülatif %
Cinsiyet	Kadın	34	81,0	81,0	81,0
	Erkek	8	19,0	19,0	100,0
Lisans	Önlisans	3	7,1	7,1	7,1
	Eğitim Enst.	6	14,3	14,3	21,4
	Eğitim Fak.	20	47,6	47,6	69,0
	Fen-Edebiyat Fak.	12	28,6	28,6	97,6
	Diğer	1	2,4	2,4	100,0

Lisansüstü eğitim	Hayır	36	85,7	90,0	90,0
	Yüksek Lisans	4	9,5	10,0	100,0
	Belirtilmemiş	2	4,8	100,0	
Okuldaki Görevi	Öğretmen	29	69,0	69,0	69,0
	Koordinatör	1	2,4	2,4	71,4
	Zümre/Bölüm Bşk.	5	11,9	11,9	83,3
	Müdür Yrd.	5	11,9	11,9	95,2
	Müdür	2	4,8	4,8	100,0
Alan	Matematik	3	7,1	7,1	26,2
	Sosyal Bil.	5	11,9	11,9	19,0
	Yabancı Dil	5	11,9	11,9	52,4
	Türkçe	6	14,3	14,3	40,5
	Fen Bil.	3	7,1	7,1	7,1
	Sınıf Öğr.	15	35,7	35,7	88,1
	Beden Eğt.	2	4,8	4,8	92,9
	Resim/Müzik	3	7,1	7,1	100,0
		<i>Min.</i>	<i>Maks.</i>	<i>Ort.</i>	<i>Standrt. S.</i>
Yaşı		26	64	40,50	10,32
Kıdemi		3	35	15,15	8,54

32 maddelik ölçekteki maddelerin uzman görüşleri doğrultusunda ve literatür taraması sonucunda belirlenen ortalama sonuç ve standart sapma değerleri ile analitik geçerlilik ve güvenilirlik sonuçları ve çalışmaya ait veriler ve analiz katsayısı aşağıda sunulmaktadır (Tablo 2-17).

Tablo 2: Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği maddelerine ait betimsel istatistikler (N=42)

Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeğine Ait Maddeler		\bar{X}	ss
1	Herkes en az bir yabancı dil bilmelidir.	4,33	0,98
2	Yabancı dil dersleri müfredatta zaman kaybına sebep verir.	1,52	0,83
3	Yabancı dil bilgisine sadece akademik alanda ihtiyaç duyulur ve akademisyenlerce bilinmesi yeterlidir.	2,10	1,03
4	Yabancı dil öğreniminde yalnızca kendi alanımız ile ilgili kelime bilgisini edinmek yeterlidir.	2,17	1,06
5	Bir yabancı dili çocuk yaşta öğrenmek, ana dilimizi öğrenmeyi olumsuz etkiler.	2,12	1,11
6	Yabancı dil öğretimine okul öncesi dönemde ve erken yaşta başlanmalıdır.	3,74	1,19
7	Yabancı dil öğrenme sürecinde hazırlık eğitimi programına devam etmek öğrencinin yabancı dil öğrenme becerisini en çabuk ve verimli şekilde edinebilmesi için gerekmektedir.	3,69	1,12
8	Yabancı dil hazırlık sınıfı eğitimi öğrenci açısından bakıldığında para ve zaman kaybıdır.	2,19	1,22
9	İlköğretim seviyesinin ikinci kademesinde yabancı dile ayrılan ders saatinin azaltılarak lise giriş sınavlarına hazırlık derslerine aktarılması gerekir.	2,10	1,27
10	Yabancı dil dersleri aracılığıyla öğrenciler evrensel kültürleri tanıma ve anlama olanağına sahip olurlar.	3,90	0,98
11	Yabancı dil öğretiminin ana dilimize yabancı olan sözcüklerin katılmasına neden olduğu için dilimiz üzerinde olumsuz etkisi vardır.	2,38	1,23
12	Okullarda verilen yabancı dil öğretimi ile ilgili ülkemizdeki çalışmalar abartılı düzeydedir.	2,36	1,27
13	Yabancı dil öğretiminde sadece okuma ve yazma (reading & writing) becerisini geliştirmeye odaklanmak yeterlidir.	2,36	0,98
14	Velilerin yabancı dil öğretimini desteklemek için okul dışında yaptıkları harcamalar gereksizdir.	2,45	1,02
15	Modern dünya ihtiyaçları için yalnızca bir dil bilmek yeterli değildir.	3,69	1,16
16	Çağımızda okullarının en önemli amaçlarından birinin, yabancı dil öğretimi olması gerekir.	2,67	1,12
17	Okullarda yabancı dil dersleri, diğer branş derslerinden daha önemli tutulmalı ve öncelikli olmalıdır.	2,43	0,99
18	Gerek görülmesi durumunda, diğer branş derslerinin bir kısım ders saatleri yabancı dil öğretimine aktarılmalıdır.	2,45	1,19
19	Öğretim programının dışında okullarda, yabancı dil öğretimine yönelik destek kursları düzenlenmelidir.	3,62	1,06
20	Hayatta başarı sağlayabilmek için yabancı dil konuşabilmek şarttır.	3,05	1,21

21	Olabilecek en erken yaşta yabancı dil öğrenimine başlanmalıdır.	3,43	1,25
22	İlköğretimden mezun olurken yabancı dil yetersizliği öğrenci açısından eksiklidir.	3,33	1,22
23	Sadece yabancı dil öğretmenlerinin değil diğer branş öğretmenlerinin de yabancı dil bilmeleri gereklidir.	3,50	1,15
24	Çocuğumun yabancı dil öğrenmesi için her tür imkanı sağlamak isterim.	4,12	0,89
25	Yabancı dil eğitime verilen önemi gerçekçi bulmuyorum.	2,38	1,17
26	Yabancı dil öğretmek, yabancı kültürlerin boyunduruğu altına girmek demektir.	2,10	1,12
27	Anadili düzgün kullanmayı öğrenmeden diğer bir yabancı dili öğretmeye çalışmak doğru değildir.	2,90	1,21
28	Yabancı dil bilgisine sahip olmak, zannedildiği gibi kişiyi başkalarından daha ayrıcalıklı hale getirmez.	2,67	1,12
29	Bizden başka hiçbir milletin, bizim kadar yabancı dil öğrenmeye merakı yoktur.	2,69	1,16
30	Hayatta başarılı olmak için, yabancı dil bilenlerin bilmeyenlere göre avantajlı olduğu söylenemez.	2,38	1,13
31	Yabancı dil bilmek, başka branş derslerinde ve değişik alanlarda da başarılı olmayı sağlar.	2,45	0,92
32	Yabancı dil derslerine ayrılan ders saati tüm okullarda artırılmalıdır.	3,17	1,21

32 maddelik Yabancı Dil Tutum Ölçeğine katılanlardan, 16 pozitif ve 16 negatif yüklü cümleden meydana gelen bu maddeleri düşüncelerini belirtecek şekilde ‘Kesinlikle Katılıyorum’ (1 puan) ile ‘Kesinlikle Katılmıyorum’ (5 puan) arasında, 5’li Likert ölçeğine uygun şekilde cevaplamaları istenmiştir.

Ölçeğin Faktör Yapısı

32 maddelik Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeğine verilen yanıtlar değerlendirilerek ölçeğin tek boyutlu ya da çok boyutlu olarak algılanıp algılanmadığı ve tutarlı bir bütün halinde yabancı dil tutumunu ölçebilme durumunu araştırmak için faktör analizi yapılmıştır.

Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği’ne ilişkin faktör analizine başlamadan önce bu analizi yapabilmek için mevcut verilerin yeterliliğinin temel göstergelerinden biri olan *KMO* (*Kaiser Meyer Olkin*) değerleri hesaplanmış olup tablo 3’te sunulmuştur.

Ölçeğin faktör analizi uygulamasına müsaitliği yapılan ilk uygulamada, $KMO=.554$ ve $p<0,001$ olarak tespit edilmesinden anlaşılmıştır. Bu veri, testi meydana getiren maddelerin faktör analizi için uygun olduğunu ve ölçülen özelliğin, örneklemin alındığı evren içinde çok boyutluluk niteliği taşıdığını göstermektedir. Değişkenler arasında yeterli miktarda ilişki olma durumunu ve $p<,05$ ’ten düşük olduğu durumlarda değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olma durumunu Barlett küresellik testi ile izleyebiliriz (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2006). Bu çalışmada, örnekleme $p<,001$ sonucuna ulaşılmıştır; bu da değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Faktör analizleri Principal Component Analysis ve Varimax with Kaiser Normalization teknikleri ile yapılmıştır. Yapılan analizlerde Eigen değeri (öz değer) 1 olarak ele alınmıştır. Ardından yapılan faktör analizinde uygulanan ölçeğin alt boyut sayısının 9 olduğu görülmüştür. Ancak, 14, 21, 22 ve 32. maddelerin üç-dört alt boyutta birden aynı anda yer almaları ve yetersiz yük değerleri sebebiyle, 7 ve 31 numaralı maddelerinse alt boyutta bulunan tek bileşen olmaları sebebiyle ölçeğe dahil edilmemeleri düşünülmüş, geriye kalan maddeler ile yeniden bir faktör analizi uygulanmıştır.

Ölçekten çıkartılan 6 maddenin ardından ilk faktör analizi sonrası geriye kalan 26 madde ile yeniden bir faktör analizi yapılmış ve bu 26 maddeden oluşan ölçeğin de faktör analizi için müsait

olduğu görülmüştür ($KMO=.716$ ve $p<0,001$). İkinci analizde 26 maddelik ölçeğin KMO değerinin arttığı tespit edilmiştir. İkinci faktör analizinden sonra ölçeğin maddelerinin 6 alt boyutta toplandığı bulunmuştur. Ancak 5. maddenin dört, 12. maddenin ise üç farklı alt boyutta birden bulunduğu görüldüğünden bu maddelerin de ölçeğe dahil edilmemesine karar verilmiştir.

Üçüncü faktör analizinden önce KMO değerinin $.733$ 'e yükseldiği tespit edilmiştir. Faktör analizinin ardından kalan 24 maddenin beş alt boyutta toplandığı görülmüş ancak 11. maddenin aynı anda 3 alt boyuta dahil olması ve 15. maddenin de tek madde olarak kaldığı görüldüğünden bu maddeler de analize dahil edilmemiş ve faktör analizi yeniden uygulanmıştır.

Dördüncü kez yapılan faktör analizinden önce geriye kalan 22 maddeden oluşan ölçeğin KMO değerinin $.742$ 'ye yükseldiği izlenmiştir. Yeniden yapılan faktör analizi sonucunda ölçek maddelerinin 4 faktörde toplandığı görülmüş ancak ardından yapılan madde kalan analizinde 27. maddenin bulunduğu faktörün iç tutarlılık değerini, (Cronbach değerini) $.856$ 'dan $.675$ 'e indirdiği görülmüş bu sebeple bu maddenin de ölçeğe dahil edilmemesi düşünülmüştür.

Tablo 3: KMO ve Bartlett testi sonuçları

1.Analiz	KaiserMeyer-Olkin Örneklem Uygunluğu Testi.		0,554
	Bartlett Küresellik Testi.	<i>Yaklaşık KiKare (X^2)</i>	981,944
		<i>Serbestlik Derecesi (sd)</i>	496
		<i>p.</i>	0,000
2.Analiz	KaiserMeyer-Olkin Örneklem Uygunluğu Testi.		0,716
	Bartlett Küresellik Testi.	<i>Yaklaşık KiKare (X^2).</i>	685,851
		<i>Serbestlik Derecesi (sd)</i>	325
		<i>p.</i>	0,000
3.Analiz	KaiserMeyer-Olkin Örneklem Uygunluğu Testi.		0,733
	Bartlett Küresellik Testi.	<i>Yaklaşık KiKare (X^2).</i>	604,755
		<i>Serbestlik Derecesi (sd)</i>	276
		<i>p.</i>	0,000
4.Analiz	KaiserMeyer-Olkin Örneklem Uygunluğu Testi.		0,742
	Bartlett Küresellik Testi.	<i>Yaklaşık KiKare (X^2).</i>	564,237
		<i>Serbestlik Derecesi (sd)</i>	231
		<i>p.</i>	0,000
5.Analiz	KaiserMeyer-Olkin Örneklem Uygunluğu Testi.		0,745
	Bartlett Küresellik Testi.	<i>Yaklaşık KiKare (X^2).</i>	543,927
		<i>Serbestlik Derecesi (sd)</i>	210
		<i>p.</i>	0,000

Tablo 4: Toplam Varyans

Mad.	Özdeğer (Initial Eigen values)			Karesi Alınmış Yük Toplamlarının Döndürülmesi		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Yığılmalı Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdesi	Yığılmalı Yüzde
1	7,968	37,941	37,941	5,267	25,082	25,082
2	2,337	11,128	49,069	3,744	17,828	42,910
3	2,032	9,675	58,743	2,564	12,208	55,118
4	1,705	8,120	66,864	2,467	11,746	66,864
5	0,918	4,371	71,235			
6	0,904	4,306	75,541			
7	0,770	3,666	79,207			
8	0,722	3,440	82,647			
9	0,620	2,951	85,598			
10	0,517	2,460	88,058			
11	0,440	2,094	90,152			
12	0,415	1,976	92,127			
13	0,359	1,710	93,838			
14	0,338	1,610	95,448			
15	0,265	1,264	96,712			
16	0,209	0,995	97,707			
17	0,146	0,696	98,403			
18	0,104	0,496	98,899			
19	0,098	0,468	99,367			
20	0,077	0,368	99,735			
21	0,056	0,265	100,000			

Yöntem: Principal Component Analizi

Yapılan beşinci faktör analizinden sonra, kalan 21 maddeye ait KMO değerinin .745'e çıktığı ve ölçeğin 4 alt boyutta toplandığı tespit edilmiştir. Eigen değerinin 1 olarak alınması durumunda, maddelerin 4 faktörde gruplandırıldığı görülmüştür. Tablo 4'te de görüleceği üzere birinci alt boyut, toplam varyansın % 25,082'sini, ikinci alt boyut % 17,828'ini, üçüncü alt boyut % 12,208'ini ve dördüncü alt boyut ise % 11,746'sını açıklamaktadır. Açıklanan toplam varyans değeri % 66,864 olmuştur. Maddelerin faktörler altında aldıkları yük değerleri Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5: Döndürülmüş faktör matrisi

Madde	1	2	3	4
Md26	0,862			
Md25	0,789			
Md29	0,787			
Md24	-0,739			
Md30	0,738			
Md13	0,710			
Md19	-0,674			
Md28	0,624			
Md17		0,896		
Md16		0,778		
Md18		0,747		
Md20		0,674		
Md23		0,582		

Md9	-0,815
Md10	0,812
Md8	-0,671
Md6	0,512
Md1	-0,753
Md3	0,749
Md2	0,692
Md4	0,635

Varimax with Kaiser Normalization.döndürme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 5’de gösterildiği gibi ilk alt boyut 8, ikinci alt boyut 5, üçüncü ve dördüncü alt boyutlar ise 4’er maddeden oluşmaktadır. Kalan maddelerin hangi alt boyutlarda yer aldığını bulmak için minimum yük değeri 0,30 alınmıştır (Leech, 2005: 83-86). Ölçeğe dahil edilen 21 madde için genel güvenilirlik katsayısı, .908 (Cronbach Alpha) olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu ifade etmektedir. Alfa (α) katsayısına göre ölçek ve alt boyutlarının güvenilirliği aşağıda verildiği şekilde tespit edilmiştir:

“ $0.00 \leq \alpha < 0.40$ güvenilir olmayan ölçek,

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ düşük güvenilirlikli ölçek,

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ oldukça güvenilir ölçek, ve

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ yüksek derecede güvenilirlikli ölçek” (Kalaycı, 2006: s. 405).

Tablo 6’da da gösterildiği üzere yapılan beşinci faktör analizinin ardından bulunan alt boyutlardaki maddelerin güvenilirlik analizleri Alpha modeli ile yapılmış ve maddeler arası korelasyona göre uyum değerlerine bakılmıştır.

Tablo 6: Faktör 1 Madde-Toplam, Madde-Kalan Analizi

Madde	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alpha
Md13	25,524	39,914	0,557	0,921
Md19	25,548	37,620	0,698	0,911
Md24	25,548	36,205	0,763	0,906
Md25	25,548	36,449	0,708	0,911
Md26	25,262	35,759	0,804	0,902
Md28	25,833	36,484	0,745	0,907
Md29	25,857	34,955	0,840	0,899
Md30	25,048	38,778	0,744	0,909

Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği’nin ilk alt boyutu 8 maddeden meydana gelmektedir. Güvenirlik katsayısı yani Cronbach’s Alpha değeri $\alpha=0,919$ olarak bulunmuştur. Buna göre ilk alt boyutun maddeleri arasında güvenilirliğin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Madde 13’ün analize dahil edilmemesi durumunda güvenilirlik katsayısının, $\alpha=0,921$ ’e yükseleceği görülmüş ancak, bu farkın çok küçük bulunmasından dolayı çıkartılmasına gerek olmadığı düşünülmüştür. Boyuttaki Madde-Toplam Korelasyon katsayıları .557 ile .840 arasında değişiklik göstermektedir.

Tablo 7: Faktör 2 Madde-Toplam, Madde-Kalan Analizi

Madde	Madde kullanılmadığında Ölçek Ortalaması	Madde kullanılmadığında Ölçek Varyansı	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alpha
Md16	11,430	14,251	0,745	0,847
Md17	11,670	14,374	0,857	0,826
Md18	11,640	14,577	0,636	0,874
Md20	11,050	13,803	0,727	0,851
Md23	10,600	14,832	0,634	0,873

Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği'nin ikinci alt boyutunda 5 madde bulunmaktadır. İkinci boyutun güvenilirlik katsayısı yani Cronbach's Alpha değeri $\alpha=0,880$ tespit edilmiştir. Böylece ikinci alt boyutta bulunan maddeler arasında da güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Boyutun içindeki beş madde beraber kullanıldığında güvenilirlik katsayısı $0,880$ olup bu maddelerden biri kullanılmadığında bu değer düşeceğinden, beş maddenin birlikte kullanılmasına karar verilmiştir. Boyutun Madde-Toplam Korelasyon katsayılarınsa $.634$ ile $.857$ arasında olduğu görülmüştür

Tablo 8: 3. Faktöre İlişkin Madde-Toplam, Madde-Kalan Analizi

Madde	Madde kullanılmadığında Ölçek Ortalaması	Madde kullanılmadığında Ölçek Varyansı	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alpha
Md6	11,619	8,290	0,390	0,769
Md8	11,548	7,229	0,563	0,673
Md9	11,452	6,498	0,664	0,609
Md 0	11,452	8,205	0,570	0,679

Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği'nin üçüncü alt boyutun 4 maddeden meydana gelmektedir. Bu boyutun güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) değeri $\alpha=0,745$ olarak bulunmuştur. Bu sebeple üçüncü alt boyutun maddeleri arasında güvenilirliğin iyi düzeyde olduğu söylenebilir. 6. maddenin analize dahile edilmemesi durumunda alt boyutun Cronbach'a Alfa değerinin, $\alpha=0,769$ 'a yükseleceği görülmüş, ancak çok büyük fark yaratmadığı için, 6. maddenin de alt boyuta dahil edilmesine karar verilmiştir. Alt boyutun Madde-Toplam Korelasyon katsayıları ise $.390$ ile $.664$ arasında bulunmaktadır.

Tablo 9: Faktör 4 Madde-Toplam, Madde-Kalan Analizi

Madde	Madde kullanılmadığında Ölçek Ortalaması	Madde kullanılmadığında Ölçek Varyansı	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde kullanılmadığında Cronbach Alpha
Md1	12,214	5,099	0,507	0,654
Md2	12,071	5,775	0,458	0,684
Md3	12,643	4,772	0,547	0,629
Md4	12,714	4,794	0,516	0,650

Ölçeğin dördüncü ve son alt boyutunda toplam 4 madde bulunmaktadır. Boyutun güvenilirlik katsayısı yani Cronbach's Alpha değeri $\alpha=0,717$ tespit edilmiştir. Bu sonuca göre dördüncü faktörün maddeleri arasında da güvenilirliğin iyi düzeyde olduğu izlenmiştir. Boyutun dört maddesi beraber kullanıldığında güvenilirlik katsayısı $0,717$ olup her hangi bir maddenin çıkarılması halinde bu değer

azalacağından, dört maddenin de beraber kullanılması uygun olmaktadır. Boyutun Madde - Toplam Korelasyon katsayıları ise .458 ile .547 arasında bulunmaktadır.

Tablo 10: Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği Madde - Toplam, Madde - Kalan Analizi

Madde	Madde kullanılmadığında Ölçek Ortalaması	Madde kullanılmadığında Ölçek Varyansı	Madde - Toplam Korelasyonu	Madde kullanılmadığında Cronbach's Alpha
Md1	70,833	176,093	0,550	0,908
Md2	70,691	179,438	0,469	0,909
Md3	71,262	178,442	0,441	0,911
Md4	71,333	172,618	0,447	0,906
Md6	71,429	176,544	0,459	0,911
Md8	71,357	168,625	0,509	0,905
Md9	71,262	170,588	0,422	0,908
Md10	71,262	173,564	0,448	0,906
Md13	71,524	174,012	0,430	0,907
Md16	72,500	166,451	0,639	0,902
Md17	72,738	168,832	0,634	0,902
Md18	72,714	169,575	0,487	0,906
Md19	71,548	167,278	0,648	0,902
Md20	72,119	162,839	0,708	0,900
Md23	71,667	165,106	0,665	0,901
Md24	71,048	169,754	0,673	0,902
Md25	71,548	167,668	0,566	0,904
Md26	71,262	166,052	0,651	0,901
Md28	71,833	162,435	0,787	0,898
Md29	71,857	161,296	0,799	0,898
Md30	71,548	164,595	0,702	0,900

Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği tek boyut halinde madde analizi yapıldığında, ölçeğin güvenilirlik katsayısının yeni Cronbach's Alpha değerinin $\alpha=0,908$ olduğu tespit edilmiştir (Tablo 11). Bu değere göre, ölçeğin 21 madde ile tek bir boyut halinde kullanılması durumunda, güvenilirliği oldukça yüksek olacaktır. Ölçeğin tek boyut halinde kullanılması durumunda .908 olan güvenilirlik kat sayısı, çıkarılan maddeler ile oldukça küçük bir artış gösterdiğinden (3. ve 6. maddeler), bu maddelerin ölçekten çıkarılmalarına gerek görülmemiştir (Tablo 10) ve tutum ölçeğinin 21 madde olarak kullanılması uygun görülmüştür. Ölçeğin Madde - Toplam Korelasyon katsayılarının da .422 ile .799 arasında değişmekte olduğu bulunmuş ve ölçekten madde çıkarılmasına gerek olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 11: Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği ve alt boyutları dahilinde güvenilirlik (iç tutarlık) katsayıları

Faktörler	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha	Spearman &Brown	Guttman Split Half
1. Faktör	8	.919	.928	.917
2. Faktör	5	.880	.832	.803
3. Faktör	4	.745	.807	.807
4. Faktör	4	.717	.824	0,821

Yabancı Dil Öğretimi	32	0,908	0,809	0,790
Tutum Ölçeği				

Tablo11’de gösterildiği üzere Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği ve alt boyutlarının iç tutarlılığı ve güvenilirliğini tespit etmek için Cronbach’s Alpha, Spearman-Brown, ve Guttman modellerinden yararlanılmıştır. 1. Faktör için, Spearman-Brown değeri $SP=.928$, Cronbach’s Alpha değeri $\alpha = .919$, ve Guttman değeri $G=.917$, 2. Faktör için Spearman-Brown $SP=.832$, Cronbach’s Alpha değeri $\alpha = .880$, ve Guttman değeri $G=.803$ olarak, 3. Faktör için ise, Spearman-Brown $SP=.807$ Cronbach’s Alpha değeri $\alpha = .745$, ve Guttman değeri $G=.807$ olarak ve 4. Faktör için ise Spearman-Brown $SP=.824$, Cronbach’s Alpha değeri $\alpha = .717$, ve Guttman değeri $G=.821$ olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ait güvenilirlik katsayılarının ‘oldukça güvenilir’ ile ‘yüksek derecede güvenilir’ aralığında değiştiği izlenmiştir. Güvenirlik hesapları ölçeğin geneli için yapıldığında, Cronbach’s Alpha değeri $\alpha = .908$, Spearman-Brown değeri $SP=.809$ ve Guttman değeri $G=.790$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçtan ölçeğin farklı alt boyutlara ayrılmadan tek boyutlu olarak kullanıldığında da “yüksek derecede güvenilir” olduğunu anlamaktayız.

Ölçeğin tutum ölçme seviyesini tespit etmek amacıyla uygulanan madde analizlerinin ardından, ölçeğin 21 maddesinin ayırt edicilik kuvvetini belirlemek amacıyla, ölçekten edinilen ham puanlar büyükten küçüğe doğru sıralanmalarının ardından alt ve üst %27’lik grupların puan ortalamalarının ‘t’ değerleri hesaplanmış, bulunan ayırt edicilik kuvvetleri gösterilmiştir (Tablo 12).

Tablo 12: Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği maddeleri ayırt edicilik testi

Faktör	Madde	\bar{X}	ss	s _h	t-test			Ortalama Farkı
					t	sd	p	
Faktör 1	Md26	Alt % 27 3,14	1,03	0,27	-5,09	23	0,000**	-1,675
		Üst % 27 4,82	0,40	0,12				
	Md25	Alt % 27 2,71	1,20	0,32	-4,27	23	0,000**	-1,740
		Üst % 27 4,45	0,69	0,21				
	Md29	Alt % 27 2,07	0,73	0,20	-8,31	23	0,000**	-2,383
		Üst % 27 4,45	0,69	0,21				
	Md30	Alt % 27 2,71	0,99	0,27	-6,18	23	0,000**	-2,013
		Üst % 27 4,73	0,47	0,14				
	Md24	Alt % 27 3,43	0,94	0,25	-4,58	23	0,000**	-1,390
		Üst % 27 4,82	0,41	0,12				
Faktör 2	Md13	Alt % 27 3,14	0,86	0,23	-3,37	23	0,003*	-1,130
		Üst % 27 4,27	0,79	0,24				
	Md19	Alt % 27 2,79	0,98	0,26	-5,07	23	0,000**	-1,760
		Üst % 27 4,55	0,69	0,21				
	Md28	Alt % 27 2,36	0,84	0,23	-6,44	23	0,000**	-2,006
		Üst % 27 4,36	0,67	0,20				
	Md17	Alt % 27 1,64	0,63	0,17	-4,94	23	0,000**	-1,630
		Üst % 27 3,27	1,01	0,30				
	Md16	Alt % 27 1,86	0,95	0,25	-5,31	23	0,000**	-1,961
		Üst % 27 3,82	0,87	0,26				

Faktör 3	Md18	Alt % 27	1,57	0,65	0,17	-3,83	23	0,001*	-1,519
		Üst % 27	3,09	1,30	0,39				
	Md20	Alt % 27	2,14	0,95	0,25	-6,56	23	0,000**	-2,221
		Üst % 27	4,36	0,67	0,20				
	Md23	Alt % 27	2,71	1,07	0,29	-4,93	23	0,000**	-1,831
		Üst % 27	4,55	0,69	0,21				
Faktör 4	Md9	Alt % 27	3,21	1,31	0,35	-4,18	23	0,000**	-1,695
		Üst % 27	4,91	0,30	0,09				
	Md10	Alt % 27	3,57	1,16	0,31	-2,46	23	0,022*	-0,974
		Üst % 27	4,55	0,69	0,21				
	Md8	Alt % 27	3,00	1,36	0,36	-3,23	23	0,004*	-1,455
		Üst % 27	4,45	0,69	0,21				
	Md6	Alt % 27	3,29	1,38	0,37	-2,29	23	0,032*	-1,078
		Üst % 27	4,36	0,81	0,24				
	Md1	Alt % 27	3,28	1,42	0,38	-2,88	23	0,004*	-1,361
		Üst % 27	4,64	0,51	0,15				
	Md3	Alt % 27	3,43	1,22	0,33	-2,10	23	0,046*	-0,935
		Üst % 27	4,36	0,92	0,28				
Md2	Alt % 27	3,58	1,17	0,31	-2,25	23	0,037*	-1,062	
	Üst % 27	4,64	0,67	0,20					
Md4	Alt % 27	3,21	1,19	0,32	-2,84	23	0,009*	-1,240	
	Üst % 27	4,45	0,93	0,28					

* $p < .05$ ve ** $p < .001$ düzeyinde anlamlı ilişki vardır.

Ölçeğin maddelerinin ilköğretim seviyesindeki kurumlarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin yabancı dil öğretimine dair tutumlarını ayırt etme gücü, ilişkisiz gruplar t-testi ile aldıkları toplam puanlarının en düşük ve en yüksek %27'lik dilimleri açısından her bir madde için tek tek sınınmıştır. Tablo 12'de de görüldüğü gibi, ölçeğin 13, 18, 10, 8, 6, 1, 3, 2 ve 4. maddeleri $p < .05$ anlam düzeyinde, diğer tüm maddeler ise $p < .001$ anlam düzeyinde ayırt edici nitelikte tespit edilmiştir.

Tablo 13: Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiye dair korelasyon katsayıları

BOYUTLAR	1. Faktör	2. Faktör	3. Faktör	4. Faktör	Ölçek	
1. Faktör	<i>r</i>	1	,584**	,369*	,354*	,799**
	<i>p</i>		0,000	0,016	0,021	0,000
2. Faktör	<i>r</i>		1	,455**	0,301	,826**
	<i>p</i>			0,002	0,053	0,000
3. Faktör	<i>r</i>			1	0,149	,695**
	<i>p</i>				0,348	0,000
4. Faktör	<i>r</i>				1	,578**
	<i>p</i>					0,000
Ölçek	<i>r</i>					1
	<i>p</i>					

*Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlı

**Korelasyon 0,001 düzeyinde anlamlı

Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği'nin alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi ile 4 alt boyut ve ölçek arasında istatistiksel açıdan $p < .001$ düzeyinde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu görülmüştür (Tablo 13). Ölçek ile alt boyutlar arasında bulunan ilişkiye bakıldığında; ölçek ile ikinci alt boyut arasındaki korelasyon katsayısının en yüksek olduğu ($r = .826$ ve $p < .001$) ve en düşük korelasyon katsayısının ise ölçekle dördüncü alt boyut arasında olduğu izlenmektedir ($r = .826$ ve $p < .001$).

Tablo 14: Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği faktör analizi ve güvenirlik analizleri özet tablosu

Madde İfadesi	Faktör Ağırlıkları	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Güvenirlik (Cronbach's Alpha)
Faktör 1			
26- Yabancı dil öğretmek, yabancı kültürlerin boyunduruğu altına girmek demektir.	0,862		
25- Yabancı dil eğitimine verilen önemi gerçekçi bulmuyorum.	0,789		
29- Bizden başka hiçbir milletin, bizim kadar yabancı dil öğrenmeye merakı yoktur.	0,787		
24- Çocuğumun yabancı dil öğrenmesi için her tür imkanı sağlamak isterim.	-0,739		
30 Hayatta başarılı olmak için, yabancı dil bilenlerin bilmeyenlere göre avantajlı olduğu söylenemez..	0,738	25,082	0,919
13- Yabancı dil öğretiminde yalnızca okuma ve yazma (reading & writing) becerisinin gelişmesi yeterlidir..	0,710		
19- Öğretim programının dışında okullarda, yabancı dil öğretimine yönelik destek kursları düzenlenmelidir	-0,674		
28-Yabancı dil bilgisine sahip olmak, zannedildiği gibi kişiyi başkalarından daha ayrıcalıklı hale getirmez.	0,624		
Faktör 2			
17-Okullarda yabancı dil dersleri, diğer branş derslerinden daha önemli tutulmalı ve öncelikli olmalıdır.	0,896		
16-Çağımızda okullarının en önemli amaçlarından birinin, yabancı dil öğretimi olması gerekir.	0,778		
18- Gerek görülmesi durumunda, diğer branş derslerinin bir kısım ders saatleri yabancı dil öğretimine aktarılmalıdır.	0,747	17,828	0,880
20- Hayatta başarı sağlayabilmek için yabancı dil konuşabilmek şarttır.	0,674		
23- Sadece yabancı dil öğretmenlerinin değil diğer branş öğretmenlerinin de yabancı dil bilmeleri gereklidir.	0,582		
Faktör 3			
9- İlköğretim seviyesinin ikinci kademesinde yabancı dile ayrılan ders saatinin azaltılarak lise giriş sınavlarına hazırlık derslerine aktarılması gerekir.	-0,815		
10- Yabancı dil dersleri aracılığıyla öğrenciler evrensel kültürleri tanıma ve anlama olanağına sahip olurlar.	0,812	12,208	0,745
8- Yabancı dil hazırlık eğitimi öğrenci açısından zaman ve para kaybıdır.	-0,671		
Yabancı dil öğretimine okul öncesi dönemde ve erken yaşta başlanmalıdır.	0,512		
Faktör 4			
1- Herkes en az bir yabancı dil bilmelidir.	-0,753	11,746	0,717

3- Yabancı dil bilgisine sadece akademik alanda ihtiyaç duyulur ve akademisyenlerce bilinmesi yeterlidir..	0,749	
2- Yabancı dil dersleri müfredatta zaman kaybına sebep verir..	0,692	
4- Yabancı dil öğreniminde yalnızca kendi alanımız ile ilgili kelime bilgisini edinmek yeterlidir.	0,635	
Toplam Varyans (%)		66,864
Cronbach's Alpha (Ölçek):		0,908
(KMO) Ölçek Geçerliliği:		0,745
Ki-Kare (X^2):		543,927
sd:		210
p değeri:		0,000

Yapılan faktör analizleri ve güvenilirlik çalışmalarının özeti Tablo14'de gösterilmiştir. Yapılan beş faktör ve Madde - Toplam, Madde - Kalan analizlerinden sonra ölçeğin 21 maddeden oluştuğu, çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu ve 4 alt boyuttan meydana geldiği tespit edilmiştir.

Geçerlilik Analizi

Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği tüm alt boyutlarının güvenilirliğinin zaman içinde değişmezliğini kanıtlamak için test tekrar test tekniğinden faydalanılmıştır.

4 hafta arayla 42 kişiden oluşan çalışma grubuna aynı ölçek bir kez daha uygulanmıştır. Aynı maddeler arasındaki korelasyon katsayılarını incelemek amacıyla *İlişkili gruplar t-testi* ve *Pearson momentler çarpım korelasyon analizi* metodu kullanılarak çalışma grubunda yer alan katılımcıların değişik zamanlarda cevapladıkları ölçeğin maddelerine verdikleri puanlar birbiriyle kıyaslanmıştır. Analizlere ilişkin açıklamalar Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15: Ölçek ve alt boyut maddelerine yönelik İlk ve İkinci Uygulama puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi ve korelasyon katsayıları (N=42)

Faktör	Madde	Test	\bar{X}	ss	s _h	t-test			Korelasyon	
						t	sd	p	r	p
Faktör 1	Md26	Test 1	2,10	1,12	0,17	-1,00	41	0,323	0,860	0,000**
		Test 2	2,19	1,19	0,18					
	Md25	Test 1	2,38	1,17	0,18	-0,23	41	0,822	0,840	0,000**
		Test 2	2,40	1,23	0,19					
	Md29	Test 1	2,69	1,16	0,18	-0,21	41	0,838	0,841	0,000**
		Test 2	2,71	1,38	0,21					
	Md30	Test 1	2,38	1,13	0,17	0,00	41	1,000	0,846	0,000**
		Test 2	2,38	1,13	0,17					
	Md24	Test 1	4,12	0,89	0,14	1,28	41	0,128	0,461	0,002*
		Test 2	4,04	1,15	0,18					
	Md13	Test 1	2,36	0,98	0,15	0,53	41	0,599	0,848	0,000**
		Test 2	2,31	1,09	0,17					
Md19	Test 1	3,62	1,06	0,16	-0,81	41	0,421	0,750	0,000**	
	Test 2	3,71	1,09	0,17						
Md28	Test 1	2,67	1,12	0,17	0,40	41	0,688	0,817	0,000**	
	Test 2	2,62	1,32	0,20						
Faktör 2	Md17	Test 1	2,43	0,99	0,15	-0,47	41	0,643	0,802	0,000**
		Test 2	2,48	1,09	0,17					
	Md16	Test 1	2,67	1,12	0,17	-0,44	41	0,660	0,959	0,000**
		Test 2	2,69	1,22	0,19					

Faktör 3	Md18	Test 1	2,45	1,19	0,18	-1,84	41	0,073	0,849	0,000**
		Test 2	2,64	1,25	0,19					
	Md20	Test 1	3,05	1,21	0,19	-1,84	41	0,073	0,854	0,000**
		Test 2	3,24	1,27	0,20					
	Md23	Test 1	3,50	1,15	0,18	0,60	41	0,555	0,803	0,000**
		Test 2	3,43	1,29	0,20					
Faktör 4	Md9	Test 1	2,10	1,27	0,20	-1,00	41	0,323	0,934	0,000**
		Test 2	2,17	1,29	0,20					
	Md10	Test 1	3,90	0,98	0,15	0,43	41	0,667	0,616	0,000**
		Test 2	3,83	1,34	0,21					
	Md8	Test 1	2,19	1,22	0,19	-0,90	41	0,372	0,932	0,000**
		Test 2	2,26	1,40	0,22					
Md6	Test 1	3,74	1,19	0,18	0,77	41	0,445	0,868	0,000**	
	Test 2	3,67	1,14	0,18						
Faktör 4	Md1	Test 1	4,33	0,98	0,15	-0,27	41	0,785	0,850	0,000**
		Test 2	4,36	1,06	0,16					
	Md3	Test 1	2,10	1,03	0,16	0,00	41	1,000	0,914	0,000**
		Test 2	2,10	1,21	0,19					
	Md2	Test 1	1,52	0,83	0,13	0,00	41	1,000	0,849	0,000**
		Test 2	1,52	0,74	0,11					
Md4	Test 1	2,17	1,06	0,16	1,00	41	0,323	0,848	0,000**	
	Test 2	2,07	1,16	0,18						

* $p < .05$ ve ** $p < .001$ düzeyinde anlamlı ilişki vardır.

Tablo 15'te görüldüğü üzere ölçeğin birinci alt boyutuna ait maddelerin puanlamaları karşılaştırıldığında, birinci ve ikinci kullanımdan sonra hiçbir madde için istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p < 0,05$). Madde çiftlerinin korelasyon katsayıları incelendiğinde; 7 madde için $r = 0,750$ ile $r = 0,860$ arasında $p < 0,001$ ve yalnızca 24. madde için $r = 0,461$ ve $p < 0,05$ arasında bulunmuştur. Bu sonuç, ilk alt boyuta ait maddelerin zaman içinde değişiklik göstermediğini ve tutarlı olduğunu, ölçeğin birinci alt boyutu için geçerliliğin sağlandığını göstermektedir. Alt boyuttan çıkarılması gereken her hangi bir maddenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

“Yabancı dil öğretimine yönelik tutum” ölçeğinin ikinci alt boyutunda yer alan maddelerin kullanımına ilişkin iki değerlendirmenin karşılaştırılması sonucunda hiçbir madde için istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p < 0,05$) bulunamamıştır. Madde çiftlerinin korelasyon katsayılarının ise $r = 0,803$ ile $r = 0,959$ arasında bulunduğu görülmüştür. Bu nedenle ikinci alt boyuta ait maddelerin zaman içinde değişmediği ve tutarlı olduğu, ölçeğin ikinci alt boyutu için de geçerliliğin sağlandığı görülmektedir. İkinci alt boyutua dahil maddelerden de çıkarılması gereken madde olmadığına karar verilmiştir.

Ölçeğin 3. alt boyutunda bulunan 4 maddenin kullanılmasıyla elde edilen iki sonuç karşılaştırıldığında hiçbir madde için istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p < 0,05$). Madde çiftlerinin korelasyon katsayıları ise; $p < 0,001$ düzeyinde ve $r = 0,616$ ile $r = 0,934$ arasında gerçekleşmiştir. Buradan, üçüncü alt boyut maddelerinin zamanda değişiklik göstermediğini ve tutarlı

sonuçlar verdiğini, ölçeğin üçüncü alt boyutunda da geçerliliğin sağlandığı görülmektedir. Üçüncü alt boyutu oluşturan maddelerden hiçbirisinin çıkarılmasına gerek görülmemiştir.

Dördüncü ve son alt boyuta ait maddelerin birinci ve ikinci uygulama sonrası skorlarının karşılaştırılması sonucunda Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeğinin hiçbir maddesi için istatistiksel olarak anlamlı ($p < .05$) bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Madde çiftlerinin korelasyon katsayıları ise, $r=0,848$ ile $r=0,914$ arasında bulunmuştur. Bu sonuca göre, dördüncü alt boyutun tüm maddelerinin de zamanda değişiklik göstermediği ve tutarlı olduğu, ölçeğin bu boyutu için de geçerliliğin sağlandığını ifade edebiliriz. Dördüncü alt boyutun hiçbir maddesinin çıkarılması gerekmemektedir.

Tablo 16: Ölçek ve alt boyutlar arasında birinci ve ikinci uygulama puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi ve korelasyon katsayıları (N=42)

Madde	Test	\bar{X}	ss	s_h	t-test			Korelasyon	
					t	sd	p	r	p
1. Faktör	Test 1	3,65	0,86	0,13	0,93	41	0,358	0,942	0,000**
	Test 2	3,60	0,83	0,13					
2. Faktör	Test 1	2,82	0,93	0,14	-1,38	41	0,176	0,925	0,000**
	Test 2	2,90	0,91	0,14					
3. Faktör	Test 1	3,84	0,88	0,14	1,23	41	0,225	0,906	0,000**
	Test 2	3,77	0,84	0,13					
4. Faktör	Test 1	4,14	0,72	0,11	-0,67	41	0,507	0,919	0,000**
	Test 2	4,17	0,71	0,11					
Ölçek	Test 1	3,61	0,62	0,10	0,06	41	0,953	0,950	0,000**
	Test 2	3,61	0,58	0,09					

* $p < .05$ ve ** $p < .001$ düzeyinde anlamlı ilişki vardır.

Tablo 16’da gösterildiği gibi, sadece yabancı dil tutum ölçeği ve dört alt boyutu kullanılarak elde edilen iki sonuç karşılaştırıldığında, dört alt boyut ve ölçeğin kendisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p < 0,05$) bulunamamıştır. Faktör çiftleri ve ölçek korelasyon katsayılarının ise, $r=0,906$ ile $r=0,950$ arasında, $p < .001$ anlam düzeyinde ve oldukça yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuca bakılarak, ölçek ve alt boyutlarının zaman içinde değişiklik göstermediği ve tutarlı olduğu, ölçeğin toplamda da geçerliliğinin sağlandığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, ilköğretim seviyesindeki okullarda görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenlerin yabancı dil öğretimine ilişkin tutumlarını ölçmek üzere hazırlanan ve 32 maddeden oluşan Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği’nin yapılan geçerlilik ve güvenilirlik analizleri sonucunda 11 maddesinin gerekli koşulları sağlayamamalarından dolayı ölçeğe dahil edilmemesine karar verilmiş ve ölçek nihayi halinde 21 maddeden oluşmuştur.

Tablo 17: Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeği’ne Ait Maddeler

	\bar{X}	ss
1 Herkes en az bir yabancı dil bilmelidir.	4,22	1,18
2 Yabancı dil dersleri müfredatta zaman kaybına sebep verir.	1,68	1,09
3 Yabancı dil bilgisine sadece akademik alanda ihtiyaç duyulur ve akademisyenlerce bilinmesi yeterlidir.	1,96	1,16
4 Yabancı dil öğreniminde yalnızca kendi alanımız ile ilgili kelime bilgisini edinmek yeterlidir.	2,10	1,13
6 Yabancı dil öğretimine okul öncesi dönemde ve erken yaşta başlanmalıdır.	3,62	1,33
8 Yabancı dil hazırlık eğitimi öğrenci açısından zaman ve para kaybıdır.	2,02	1,16

9 İlköğretim seviyesinin ikinci kademesinde yabancı dile ayrılan ders saatinin azaltılarak lise giriş sınavlarına hazırlık derslerine aktarılması gerekir.	2,20	1,17
10 Yabancı dil dersleri aracılığıyla öğrenciler evrensel kültürleri tanıma ve anlama olanağına sahip olurlar.	3,87	1,14
13 Yabancı dil öğretiminde yalnızca okuma ve yazma (reading & writing) becerisinin gelişmesi yeterlidir	2,07	1,14
16 Çağımızda okullarının en önemli amaçlarından birinin, yabancı dil öğretimi olması gerekir.	2,99	1,24
17 Okullarda yabancı dil dersleri, diğer branş derslerinden daha önemli tutulmalı ve öncelikli olmalıdır.	2,36	1,07
18 Gerek görülmesi durumunda, diğer branş derslerinin bir kısım ders saatleri yabancı dil öğretimine aktarılmalıdır.	2,29	1,09
19 Öğretim programının dışında okullarda, yabancı dil öğretimine yönelik destek kursları düzenlenmelidir.	3,46	1,17
20 Hayatta başarı sağlayabilmek için yabancı dil konuşabilmek şarttır..	3,11	1,24
23 Sadece yabancı dil öğretmenlerinin değil diğer branş öğretmenlerinin de yabancı dil bilmeleri gereklidir	3,69	1,16
24 Çocuğumun yabancı dil öğrenmesi için her tür imkanı sağlamak isterim.	4,14	1,01
25 Yabancı dil eğitime verilen önemi gerçekçi bulmuyorum.	2,22	1,15
26 Yabancı dil öğretmek, yabancı kültürlerin boyunduruğı altına girmek demektir.	2,05	1,19
28 Yabancı dil bilgisine sahip olmak, zannedildiğı gibi kişiyi başkalarından daha ayrıcalıklı hale getirmez.	2,47	1,27
29 Bizden başka hiçbir milletin, bizim kadar yabancı dil öğrenmeye merakı yoktur.	2,43	1,22
30 Hayatta başarılı olmak için, yabancı dil bilenlerin bilmeyenlere göre avantajlı olduğu söylenemez..	2,34	1,20

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin yabancı dil öğretimine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla oluşturulan Yabancı Dil Öğretimi Tutum Ölçeğı, İbrahim Öktem ve Münevver Şefik Fergar İlköğretim Okulları'nda 35 öğretmen ve 7 yöneticiden oluşan toplam 42 kişilik bir gruba uygulanmıştır. Araştırmaya katılanlar dört hafta ara ile aynı soruları iki defa yanıtlamıştır. Yapılan analiz sonucunda 11 madde uygun koşulları sağlayamadığı için ölçekten çıkarılmıştır. En son elde edilen ve 21 maddeden oluşan ölçek, yabancı dil öğretimine yönelik tutumu ölçmek için kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Etik Beyan / Ethical Declaration

"Yabancı Dil Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeğı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Kaynakça

- Akyel, A. (2003). Avrupa Birliğine giriş sürecinde Türk eğitim sisteminde yabancı dil eğitimi ve kalite arayışları. yabancı bir dil olarak İngilizce eğitimi ve öğretiminde yaşanan sorunlar, çözümleri ve gelişmeler. (Editör: İrfan Erdoğan), İstanbul: *Özel Okullar Derneğı Yayınları*, ss: 97-102
- Can, T. (2006). Oluşturmacılık ve Yabancı Dil Dersleri. *Eğitimde çağdaş yönelimler: yapılandırmacılık ve eğitime yansımaları sempozyum bildiriler kitabı*, İzmir, ss.282-288.

- Kalaycı, Ş. (Ed.) (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- Leech, N.L. (2005). *SPSS for intermediate statistics: use and interpretation*. London: Lawrance Erlbaum Associates Publishers.
- MEB (2006) Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği, <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/424.pdf> (19.09.2023 tarihinde erişildi).
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S., ve Çinko, M. (2006). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. İstanbul: Beta.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. 6th edition, Pearson Education, Boston.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

EXTENDED ABSTRACT

The decrease in international distances and the complexity of relations between individuals have transformed the world into a global village where individuals from various nations can easily establish relationships and come together. In this global village, there is a need for an effective foreign language education that will further strengthen individual relationships.

In our country, despite the fact that foreign language is taught as a compulsory subject starting in the fourth grade of primary education, for five years in primary education and then for four years in secondary education, we are witnessing that the majority of students coming to higher education cannot skip the compulsory foreign language preparatory class. Although over 800 hours of foreign language education is given for nine years, students who cannot succeed in an intermediate level preparatory exam indicate that there are some problems in our education system. When we look at the research on foreign language teaching in our country, the results obtained by the researchers are important in identifying these problems.

Article 7 of the Regulation on Foreign Language Education and Teaching of the Ministry of National Education specifies the issues to be taken into consideration in foreign language teaching practices in formal, non-formal and distance education institutions. Accordingly, it is stated that compulsory foreign language courses in primary schools start from the fourth grade and elective foreign language courses can be taught from the same grade in order to reinforce the compulsory foreign language course. It is also stated that foreign language courses may be offered in primary education institutions outside of class hours, if needed. In secondary education institutions, it is emphasised that a foreign language course should be taught as a continuation of the foreign language taught in primary education institutions and a second foreign language course should be taught in schools deemed appropriate by the board, and in cases where reinforcement is required, elective foreign language courses and elective courses to reinforce these languages can be offered.

In this case, it is under the duties and responsibilities of school administrators to determine the needs in schools and to create the necessary training programme. At this point, school administrators' perception of foreign language teaching is of great importance. Because the importance given to foreign language teaching in a school is directly proportional to the foreign language perception of the administrator. With the amendment made on 13.08.2009, it is now seen that educational administrators are selected and appointed as a result of a written exam organised by the Ministry of National Education (MEB Regulation on the Appointment and Relocation of Educational Institutions Administrators). Considering that school administrators are selected from among teachers, it is believed that the attitudes and opinions of teachers who are currently working in primary education institutions, regardless of their branches, are of great importance.

The aim of this study is to develop an attitude scale in order to measure the attitudes of administrators and teachers working in primary education institutions towards foreign language teaching and to reveal the perspectives of educational administrators towards foreign language teaching.

Foreign Language Teaching Attitude Scale is a 32-item scale prepared by taking expert opinions to measure attitudes towards foreign language teaching. It was prepared in accordance with the five-point Likert scale. For the validity and reliability analysis of the scale, it was applied in İbrahim Öktem and Münevver Şefik Fergar Primary Schools in 2009-2010 academic year. A total of 42 people, including 7 administrators and 35 teachers from these schools, participated in the research twice with four weeks interval. The mean score and standard deviation values for the items of the 32-item scale and the results of the factor analysis, validity and reliability analyses are done. As a result of the analysis, it was decided to remove 11 items from the scale. The resulting 21-item scale was ready for use to measure attitudes towards foreign language teaching.